

ТЕМА 3. ВИВЧЕННЯ ЗГУРТОВАНOSTI ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ ГРУПИ

Проведення опитування з метою визначення ціннісно-орієнтаційної єдності групи за двома методиками. Обробка та інтерпретація результатів. Ознайомлення з провідними якостями особистості.

Визначення соціально-психологічного клімату академічної групи за допомогою опитувальників.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗГУРТОВАНOSTI (ЦІННІСНО-ОРІЄНТАЦІЙНОЇ ЄДНОСТІ) ГРУПИ

Методика „Оцінка прислів'їв”

Інструкція: ”Вам будуть запропоновані відомі прислів'я та приказки, що виникли вже дуже давно. Відтоді умови життя суттєво змінились, то ж природно, що змінились і уявлення людей, тому деякі твердження можуть видатися вам неправильними, неточними, застарілими. Поміркуйте над кожним прислів'ям і поставте проти його номера „+”, якщо ви з ним згодні, вважаєте його сучасним, і знак „-”, якщо не згодні, воно видається вам застарілим”.

1. Правду казати – дружбу втрачати.
2. Від сорому очі не повилазять.
3. Як прийде туга – пізнаєш друга.
4. Чужим добром не забагатієш.
5. З вовками жити – по-вовчому вити.
6. Робота – не ведмідь, до лісу не втече.
7. Яке дерево, такі й його квіти; який батько, такі й його діти.
8. Бідність – не гріх.
9. Правда в огні не горить і у воді не тоне.
10. Від трудів праведних не наживеш палат камінних.
11. Закон у пана, як дишло: куди повернув, туди і вийшло.
12. Кінь з волом не пара. (Гусак свині не товариш)
13. Де два б'ються, третій не мішайся.
14. Своя сорочка ближче до тіла.
15. Худий мир краще доброї сварки.
16. Риба шукає, де глибше, а людина – де ліпше.
17. У хорошій компанії розуму наберешся, а в поганій і свій загубиш.
18. Горбатого виправить могила.
19. Не май сто рублів, а одного друга.
20. Скупий – не тупий, а щедрий – не мудрий.
21. Одежа краще нова, друзі краще старі.
22. Доти чоловік добрий, доки його десятником не наставлять.
23. Не женися за великим, бо й мале загубиш.
24. Як роблять укупі, не болить у пупі.
25. Між який народ попадеш, такого і шапку надівай.
26. Не до сорому, як хліба нема.
27. Не дивися на чоловіка, а на його справи.
28. Де дружно, там і хлібно.
29. Ворона вороні око не виклює.
30. В гостях і жук м'ясо.

Показником ціннісно-орієнтаційної єдності (ЦОЄ) є ступінь збігу оцінок, які члени групи дають різним судженням.

Обробка отриманих даних. Відповіді кожного учасника заносяться в таблицю:

№ п/п	номер прислів'я прізвища	1	2	...	i	...	30	
		1.	A-----					
2.	B-----							
...	-----							
N.	Я-----							
Підсумок (K)		18	K_2		K_i		K_{30}	
У % (C)		51.4	C_2		C_i		C	ΣC

У підсумок записується максимальне число однакових думок в оцінці правильності кожного із запропонованих прислів'їв. Наприклад, якщо з 35 учасників при оцінці першого прислів'я 17 відповіли „так” і 18 „ні”, то в якості підсумкового результату у першій стовпчик таблиці записується число 18, тобто $K \geq N/2$. З метою визначення рівня ЦОЄ далі вираховують відсоток збігу у думках щодо кожного судження за формулою $C_i = \frac{100 \cdot K}{N} \%$, де N - кількість учасників дослідження, K_i - кількість однакових думок при оцінці i-го судження. Після цього всі значення з нижньої строки додаються, а отримана сума ділиться на кількість запропонованих суджень: $3\gamma = \Sigma C / 30$. Мінімальне значення показника 3γ – 50% (дуже низький рівень згуртованості), максимальний – 100% (дуже високий рівень згуртованості).

Методика вибору якостей особистості

Варіант методики для учнів або студентів складається зі списку, в якому кожні п'ять якостей характеризують: ставлення до навчання (1, 6, 16, 18, 25), стиль поведінки і діяльності (3, 7, 9, 12, 27), знання (2, 5, 14, 21, 32), властивості розуму (4, 20, 24, 30, 34), учбово-організаційні уміння (8, 13, 15, 22, 26), ставлення до товаришів (11, 17, 23, 29, 33), ставлення до себе (10, 19, 28, 31, 35).

Інструкція. З наведеного переліку якостей людини виберіть, будь ласка, ті 5, що є, на Вашу думку, необхідними та найбільш важливими для успішного спільного навчання класу.

1. Дисциплінованість
2. Ерудованість
3. Усвідомлення суспільного обов'язку
4. Кмітливість
5. Начитаність
6. Працелюбність
7. Ідейні переконання
8. Уміння контролювати роботу
9. Вихованість
10. Самокритичність
11. Чуйність
12. Громадська активність
13. Уміння планувати роботу
14. Допитливість
15. Уміння працювати з книгою
16. Цілеспрямованість
17. Колективізм
18. Старанність
19. Вимогливість до себе
20. Критичність
21. Духовне багатство
22. Уміння пояснити задачу
23. Чесність
24. Ініціативність
25. Уважність
26. Відповідальність
27. Принциповість
28. Самостійність
29. Комунікабельність
30. Розсудливість
31. Скромність
32. Обізнаність
33. Справедливість
34. Оригінальність
35. Впевненість у собі

Після проведення дослідження підраховується кількість виборів, здійснених членами групи на користь кожної якості особистості. Ступінь згуртованості (ціннісно-орієнтаційної єдності групи) обраховується за таким коефіцієнтом: $Zg = (1,4n - N) / 6N$, у якому n - сума виборів, що припадає на п'ять якостей особистості, які отримали максимальну кількість виборів у груповому дослідженні, N - кількість учасників дослідження. $Zg \geq 0,5$ є високим показником; $0,3 \leq Zg < 0,5$ свідчить про середній рівень згуртованості; при $Zg \leq 0,3$ ЦОЄ недостатня. Якщо найбільш важливі якості належать якійсь одній групі, це означає, що учні пов'язують успіх своєї спільної діяльності із тією сферою, яку ці якості характеризують.

При проведенні досліджень з метою встановлення рівня згуртованості (ЦОЄ) в групах дорослих слід змінити список прислів'їв і перелік якостей особистості таким чином, щоби вони відповідали змісту провідних спільних діяльностей тієї чи іншої групи (це стосується як інструментальної, так і емоційної сфер).